

Indhold:

Kommentar til cir-
kulæret om indføds-
ret

side 2

Human Dimension
Delegation fra Tje-
tjenien

side 4

Tjetjenien-Rusland
konflikten

side 5

Har humanitære or-
ganisationer indfly-
delse på regeringens
politik?

side 6

Magtens ret og fol-
kerettens afmagt

side 8

Kirken i Europa

side 9

Udsatte børn og un-
ge i Letland

side 10

Helsingforskomitéen
og Belarus

Side 11

”Human Dimension” delegationsbesøg fra Tjetjenien, 2002

M Ø D D E L E G A T I O N F R A T J E T J E N I E N

I dagene 1. – 10. September er Helsingfors Komiteen vært her i landet og i Strasbourg for en delegation med udgangspunkt i Tjetjenien. Den består af 8 personer, der hovedsagelig er tjetjenske medarbejdere ved internationale og lokale organisationer, der arbejder med humanitære og menneskeretlige programmer vedr. Tjetjenien.

Helsingfors Komiteens medlemmer og offentligheden har mulighed for at møde vores tjetjenske gæster ved en stribe større og mindre arrangementer. Vi håber at mange vil benytte lejligheden.

Mandag den 2. september

19.30 – 22.00: Reception i Helsingfors Komiteens lokaler

Onsdag 04. september

10.00 – 16.00: Konference i Landstingssalen på Christiansborg: “Human Rights in Chechnya”. Konferencen afholdes i samarbejde med Udenrigspolitisk Selskab. Sprog: Russisk og Engelsk. Mødeleder, Ole Espersen, Indbudte talere: Sergey Yasterzhembsky (ikke tilsagn), 2 repræsentanter for delegationen. Repræsentanter for SF og for Venstre (ikke endeligt tilsagn). Indlæg ved Klaus Carsten Pedersen, Udenrigspolitisk Selskab.

Obs: *Tilmelding til konferencen nødvendig senest mandag den 2. september kl. 11.00 til komiteen af hensyn til de nye regler for adgang ved arrangementer på Christiansborg.*

Torsdag 05. september

17.30 – 19.00: Fyraftensmøde med FN Forbundet i Århus. (sted endnu ikke fastlagt)

Tirsdag 10. september

19.30 – 21.00. Farvelreception på Helsingfors Komiteen.

Der er også mulighed for at træffe individuelle aftaler med delegationen, ved henvendelse til komiteen.

Kommentar til cirkulæret om indfødsret

Af Ole Espersen, professor i folkeret og menneskerettigheder, formand for Den Danske Helsingforskomité

Et usædvanligt dokument i dansk forvaltnings- og forfatningshistorie blev resultatet af forhandlinger mellem regeringspartierne og Dansk Folkeparti om skærpelse af reglerne for tildeling af indfødsret. Dokumentet (en cirkulæreskrivelse til politimestre, politidirektøren, statsamter m.v.) indeholder de generelle retningslinier for integrationsministerens udarbejdelse af lovforslag om indfødsrets meddelelse.

Baggrunden for de aftalte principper er, at der i Danmark gælder den enestående ordning, at landets parlament skal godkende tildelingen af statsborgerskab til hver enkelt person, som ved navns nævnelse skal optages på den af folkettingen vedtagne indfødsretslov. Denne meget kortfattede regel, som findes i grundlovens §44, betyder, hvilket folkettingen gentagne gange har understreget, at ingen har ret til indfødsret og at folkettingen kan fastsætte de regler for administrationen som folkettingen finder for godt.

Bag principperne, således som de nu er udformet, ligger altså en aftale mellem partier, hvilket fremhæves i dokumentet. Der er ikke tale om et generelt lovforslag indeholdende principperne. Der har ikke været tale om nogen behandling i folketingsalen. Der er således ikke givet nogen begrundelse for de betydelige skærpelser, der er tale om. Ingen er blevet stillet til ansvar for forslag, der måske forekommer umiddelbart svært forklarlige. Dette er naturligvis ikke særlig heldigt. Principperne har indgribende betydning for tusindvis af personer hvert år, og det havde derfor været rimeligt at folkettingen, om ikke andet så oppositionen, havde krævet en åben drøftelse. Især da der er tale om usædvanlige bestemmelser og en tilbagevirkende kraft af ganske byrdefuld karakter. Formelt set er der imidlertid ikke noget ulovligt heri. Usædvanligt, men ej heller ulovligt er det, at befolkning og myndigheder orien-

teres om, at tre partier nu har bestemt, hvad der skal gælde fremover på dette område. Man kunne jo ikke skrive, at "folkettingen" nu har besluttet dette. For det har folkettingen jo ikke. Man kunne have skrevet, at et flertal i tingets indfødsretsudvalg har besluttet sig for dette og hint. Dette havde været det korrekte, - men det ville jo have lydt endnu mere pauvert.

Det der er det slående ved de nye principper er deres meget udanske karakter. Vi har gennem årene været i stand til at udvikle en ganske sober retskultur med en fornuftig hensyntagen til dem, der undergives vores skiftende lovgivning og vi har sørget for at tilstræbe lighed og klarhed i forhold til loven.

På denne baggrund er den første overraskelse §2 i cirkulæreskrivelsen:

"Det er en betingelse for optagelse på et lovforslag om indfødsrets meddelelse, at ansøgeren lover troskab og loyalitet overfor Danmark og det danske samfund og erklærer at ville overholde dansk lovgivning og respektere grundlæggende danske retsprincipper".

I vort samfund har vi ellers hidtil anset det for en soleklar selvfølge, at her skal man følge lovgivningen. Ikke engang en person, der skal udnævnes til minister, beder man om at love at følge lovgivning eller grundlov. Men udlændinge er vel særligt mistænkelige?

For ansøgere om indfødsret der tager deres løfte højtideligt, må det give grund til en vis form for usikkerhed, hvad det f.eks. vil sige at love troskab overfor Danmark og det danske samfund. Det er jo altså ikke nok at opfylde lovgivningen kan man forstå. Tager vi Den store danske encyklopædi og slår op under "troskab", vil man læse følgende:

"Almen menneskelig relation, som tillægges særlig betydning i samfund, hvor patron-klient-

Kolofon:

Dette nyhedsblad udgives af Den Danske Helsingforskomité for Menneskerettigheder, som er en selvstændig, frivillig organisation, der arbejder for styrkelsen af demokrati, menneskerettigheder og mindretalsbeskyttelse indenfor OSCE-regionen. Komitéen er medlem af The International Helsinki Federation for Human Rights, IHF, som er paraplyorganisation og internationalt sekretariat for de 39 nationale Helsinki-komitéer.

Nyhedsbladet bringer artikler om menneskerettighedsspørgsmål i Danmark og andre OSCE-lande, formidler nyheder og rapporter fra Den Danske Helsingforskomité's egne projekter og viderebringer nyheder fra andre nationale Helsingforskomitéer, fra IHF samt fra andre menneskerettighedsorganisationer, alt sammen med det formål at skabe opmærksomhed om menneskerettighedsproblemer indenfor OSCE-regionen. Nyhedsbladet udkommer i 300 eksemplarer 4 gange årligt, i marts, juni, september og december. Indlæg og bidrag kan sendes til bladets redaktion: Den danske Helsingforskomité, Gothersgade 89, 1123 København K, eller på Helsingforskomitéens email: dk-h-com@mail.tele.dk mærket "Nyhedsblad".

Artikler og andre bidrag tegner ikke nødvendigvis Den Danske Helsingforskomité's og redaktionens holdninger. Dette nummer af bladet er redigeret af Niels Groth (der er ansvarlig over for presseloven) med layout af Rune Brandt Larsen. Bag bladet står endvidere det øvrige informationsudvalg bestående af: Jens Brøsted, Margareta Kepinska Jakobsen, Lisa Timmons, Riza Niqki, Ole Richter, Kristian Hvidt, Todd Winton og Tea Sindbæk. Arne Piel Christensen er kontakt til bestyrelsen.

Redaktionel opsats:

Nyhedsbladet bringer denne gang invitationer til forskellige gratis arrangementer i komitéens regi eller på dens interesseområder, se for- og bagsiden. Forhåbentlig vil flest muligt møde frem, så relevante kontakter kan udvikles. Tilsvarende vil det være fordelagtigt, hvis mange får lyst til at levere et indlæg og således tilslutte sig den - synes vi selv - glimrende række af bidragydere.

forhold spiller en fremtrædende rolle. I sådanne samfund kan troskabsrelationer blive institutionaliseret og ritualiseret. Det gælder f.eks. det europæiske lensvæsen i middelalderen, hvor forholdet mellem herre og vasal indebar et gensidigt, ulige troskabsforhold som blev indgået ved mandseden Det nøjagtige indhold af troskabsforpligtelsen var dog genstand for diskussion i middelalderen igen. Fra slutningen af 1000 årstallet søgte nogle konger, navnlig i England, at binde samtlige undersåtter til sig ved troskabsed”.

Der henvises efter et par yderligere detailoplysninger fra det 1200 og 1300 århundrede til opslagsordene *faneed, feudalisme, klientelisme og ægteskabsbrud*.

Af Salmonsens leksikon ses, at troskabsbegrebet især knyttedes til hirdforholdet og senere til embedsmændenes forhold til kongen.

I juridiske ordbøger findes begrebet ikke i nyere tid. Nærmest i berøring kommer ”Bo og W. E. von Eybens Juridiske ordbog, 1999, s. 275:

”Troskabsbonus: prismæssig begunstiggelse af aftagere, som samler indkøb hos samme leverandør”.

Om loyalitet kan man læse, at det betyder loyldighed og trofasthed overfor magthavere, arbejdsplads m.v. Dette tilføjer altså for så vidt ikke noget nyt i forhold til, at man selvfølgelig skal respektere dansk lovgivning.

Og dernæst skal ansøgeren love at respektere ”grundlæggende danske retsprincipper”.

Et velindarbejdet retsprincip i Danmark er, at man ikke gør folk usikre ved at forlange edsaflæggelser, erklæringer osv., hvis rækkevidde ingen kan klargøre.

Et grundlæggende retsprincip er også, at normer i vores samfund ikke tillægges tilbagevirkende kraft. Det er i al fald et princip, vi håndhæver i situationer, hvor vi lovgiver for danske statsborgere. Vi er kun forpligtet til at håndhæve dette princip, når det drejer sig om straffelove, men der har hidtil blandt de politiske partier været enighed om, at også derudover bør det undgås at tillægge love tilbagevirkende kraft, med mindre det ligefrem er nødvendigt, f.eks. for at undgå hamstringsbølger i tilfælde af afgiftslovgivning eller lignende.

Men i de nye principper står der, at retningslinierne, der trådte i kraft 1. juli 2002 gælder der for behandlingen af alle ansøgninger om naturalisation (indfødsret) uanset tidspunktet for ansøgningen

indgivelse. Dette er udgangspunktet for principperne.

Det betyder at de tusinder af ansøgere (formentlig omkring 10.000), der i den sædvanlige ventetid på 1½ til 2½ år har opfyldt samtlige betingelser i de hidtil gældende retsfor skrifter nu skal til at starte forfra med sprogundervisning og aflæggelse af prøver, aflæggelse af troskabserklæringer, opfyldelse af andre skærpede krav m.v. Dette er absolut modsat de almindelige danske retsprincipper. Med mindre man efterhånden har den opfattelse at de almindelige danske retsprincipper ikke gælder udlændinge – men så er det vel egentlig ikke særlig rimeligt netop at bede udlændingene underskrive at de respekterer dem.

Det er ikke muligt ved denne lejlighed at gennemgå samtlige øvrige stramminger. Blot skal den væsentligste nævnes, nemlig at i forhold til det tidligere krav om 7 års ophold kræves der nu 9 år.

Derimod er det ikke nogen stramning, at selv trivielle politiadværslser, f.eks. for besiddelse af hash til eget brug udløser karenstid.

Vedrørende mulige fortidige lovovertrædelser er der i øvrigt flere interessante detaljer: Man skal afgive en erklæring på tro og love, om man har begået kriminelle forhold ”her i landet eller i udlandet” og teksten fortsætter: ”De skal oplyse om alle kriminelle forhold, som De er blevet tiltalt eller straffet for, f.eks. også betingede straffe og bøder. De skal også oplyse om kriminelle forhold, som De har begået, men endnu ikke er blevet straffet for. Det bemærkes, at sådanne oplysninger vil kunne blive videregivet til politiet til eventuel efterforskning og taltalerejsning”.

Altså: Enhver ”kriminell” handling, en færdselslovsovertrædelse, som man har begået, skal oplyses uanset om den er ”opdaget” eller ej. Det samme gælder et brugstyveri af en cykel i ens unge dage, som man ”slap heldigt fra” og hvad skal flygtningen i øvrigt oplyse i de situationer, hvor han har brudt sit hjemlige diktators love? Pligten til at give disse oplysninger, som ”vil kunne blive videregivet til politiet til evt. efterforskning og taltalerejsning” er udtryk for et påbud om selv-inkriminering, der i øvrigt er forbudt i dansk ret.

Megen usikkerhed må også indfinde sig overfor følgende oplysningskrav: ”Har De i øvrigt indenfor de seneste ti år haft gæld over 50.000 kr. til det offentlige?” 50.000 kr. – i alt – eller på et givet

tidspunkt? Hvem kan med sikkerhed svare på dette spørgsmål? Eller det følgende: ”Har De indenfor de seneste ti år modtaget løbende ydelser efter aktivloven eller den nu ophævede bistandslov i sammenlagt mere end et år?” Mon det ikke er klogere at lade være – eller vente en halv snes år – med at søge indfødsret – end at risikere to års fængsel for at have husket galt? (præcis den straf i øvrigt, der medfører at man aldrig kan få indfødsret).

Dokumentet vidner om den fremmedforagt, som regeringspartierne og Dansk Folkeparti ved megen ihærdighed påstår ikke eksisterer i Danmark. Man hævder, at vi jo blot har en fri og åben debat! Dette er ikke en debat, dette er diktater, der nu skal gælde for mange, mange af vore medmennesker. Det er udtryk for skærper, som man skal til lande med helt andre systemer eller helt andre baggrunde for at finde. Det er udtryk for den modsatte udvikling, som man ser i andre nordiske lande.

Intet steds finder man en forklaring på behovet for disse besynderligheder og skærper. Det drejer sig jo om personer, der har opholdt sig her i landet i mange år og som utvivlsomt for langt, langt de flestes vedkommende – uanset om de får og uanset, hvornår de får indfødsret - fortsat vil være blandt os. De er og vil fortsat være forpligtet af dansk lovgivning, de er og vil fortsat være skatteborgere i landet.

Svaret er for Dansk Folkepartis vedkommende klart nok: Dette parti ønsker generelt en så ubehagelig atmosfære for udlændinge som muligt. Men hvad er svaret fra i øvrigt på mange måder anstændige partier som Venstre og Det Konservative Folkeparti? Er dette partiernes udtryk for vilje til et tillidsfuldt forhold til dem, der ønsker at blive en del af vort samfund? Er det det, man forstår ved en indsats for integrationen?

Human Dimension Delegation fra Tjetjenien

Af Mikael Hertoft

Den norske og den danske Helsinki-komite arrangerer et ”Human Dimension” delegationsbesøg fra Tjetjenien til Norge og Danmark i august-september 2002. OSCEs bistandsgruppe til Tjetjenien assisterer med logistisk støtte til delegationsrejsen. Det norske Udenrigsministerium og Det danske Udenrigsministerium har bevilget penge til gennemførelse af delegationsbesøget. Delegationen vil blive på 18 personer og bestå af specialister i forsvaret af menneskerettigheder og humanitært hjælpearbejde i Tjetjenien. Derudover er præsidents Putins rådgiver Sergei Yastrzhembsky inviteret til at deltage i programmet i Danmark. De inviterede personer er repræsentanter for den russiske præsidents særlige kontor for sikring af menneskerettigheder i Tjetjenien, samt repræsentanter for en række forskellige NGO’er inklusive Memorial og den tjetjenske vicedirektør for Dansk Flygtningehjælps humanitære program i Nordkavkasus. Besøget får en særlig betydning bl.a. fordi præsident Putin netop har udnævnt den 40 årige Abdul-Khakim Akhmedovich Sultygov som sin særlige repræsentant for menneskerettigheder i Tjetjenien.

Delegationen kommer til Oslo den 25. august for at deltage i festligholdelsen af den Norske Helsinki Komites 20 års jubilæum. Delegationen ankommer til København den 1. september til en fuld uges program i Danmark. Onsdag den 4 september afholdes en konference i Landstingssalen på

Christiansborg. Mandag-tirsdag den 9-10. september besøger delegationen Strasbourg, med hjemrejse den 11. september. Delegationsbesøget afsluttes med et opsummerende seminar mhp. mulighederne for videre samarbejde og nordisk involvering i normaliseringsbestrebelseerne i Tjetjenien.

Delegationen er bredt sammensat og afbalanceret. Gruppen repræsenterer flere synsvinkler og arbejdsopgaver i forhold til forsvaret af menneskerettigheder i Tjetjenien. Også den humanitære dimension er vægtet. En forudsætning for en fredelig-gørelse af situationen i Tjetjenien er, at levevilkårene bringes op på et bæredygtigt niveau.

Delegationens formål er af alment oplysende karakter, for at sikre at Tjetjenien og de uløste problemer der ikke glider ud af den offentlige bevidsthed. Der vil også blive lagt vægt på møder med en bred kreds af beslutningstagere og aktører i Skandinavien med en interesse i Tjetjeniens-problematikken. Helsinki Komiteen vil energisk arbejde for, at delegationsbesøget må munde ud i et perspektiv om virkningsfulde projekter med skandinavisk deltagelse. Der vil blive lagt vægt på, at delegationen får et indblik i de danske demokratiske traditioner og de demokratiske institutioners struktur.

Yderligere oplysninger om delegationsrejsen kan fås hos projektleder Mikael Hertoft, tlf. 35 43 07 49, mail: hertoft@get2net.dk eller på komiteen.

Medlemmer af delegation fra Tjetjenien til Danmark 01-11. september 2002:

Tamirlan Akiev, Memorial Grozny.

Tatiana Kasatkina, Memorial Moskva.

Stanislav Dmitrievski: Den Russisk-Tjetjenske Venskabsforening.

Minkail Ejiev, Den Russisk-Tjetjenske Venskabsforening.

Agdullah Khamzaev, Den juridiske afdeling i Det Russisk-Tjetjenske Venskabsforbund, Moskva.

Kharon Deniev. Dansk Flygtningehjælp i Nordkaukasus, Vicedirektør

Aizan Saratova, OSCEs Bistandsgruppe til Tjetjenien, Humanitær medarbejder.

Petimat Radoueva. Verdens Læger (Medecines du mond), administrator.

Desuden er Sergey Yastrzhembsky, rådgiver for præsident Putin inviteret til at deltage i en konference om menneskerettigheder i Tjetjenien den 4. september i Landstingssalen på Christiansborg.

Helsinkikomiteen står for delegationsrejsen i samarbejde med Den Norske Helsinkikomite og bliver finansieret af de danske og norske Udenrigsministerier.

Tjetjenien-Rusland konflikten

Af Mikael Hertoft

Konflikten i Tjetjenien er mindst 150 år gammel. Zarimperiet ønskede at erobre Kaukasus og gøre det til en del af imperiet. Det lykkedes de fleste steder, men i Nordøst-kaukasus førte det til en fyrre år lang blodig kolonikrig, med mange dræbte på begge sider.

Under Stalin blev hele den tjetjenske befolkning deporteret i 1944. Begrundelsen, som blev givet af Stalin for at flytte alle, mænd, gamlinge, kvinder og børn var at "Den tjetjenske befolkning samarbejdede med tyskerne". Der er det element af sandhed i Stalins begrundelse, at mange tjetjenerne var bitre fjender af Sovjetmagten, og nogen så tyskerne som en mulig allieret pga. den fælles fjende. Mange andre tjetjenerne kæmpede dog tappert mod fascismen. Nogle blev deporteret direkte fra fronten til Kazakhstan.

Tjetjenerne fik først lov til at vende tilbage i slutningen af halvtredserne. Selv om de hjemvendte ofte fandt deres huse og landsbyer beboet af andre, mest russere, var der nogenlunde ro i Tjetjenien frem til Sovjetunionens opløsning. Ja man kan ligefrem tale om velstand i den periode. Sovjetunionen forsøgte at neddæmpe den nationale modsætning gennem at give Tjetjenien og især republikhovedstaden Grozny en god behandling, på linje med Moskva og Skt. Petersborg. Kaukasus varme klima begunstiger også en rimelig levestandard på landet.

I 1992, under den kaotiske tid efter opløsning

gen, får Dudaev præsidentembedet i Tjetjenien og magten, hvorefter han erklærer Tjetjenien selvstændigt. I det kaotiske postsovjetiske Rusland, bliver der dannet en autonom enhed, der også bliver temmelig kaotisk, som i det almindelige russiske billede tegner sig som kidnapninger, våbenhandel, narkotikahandel, vold, og at islamiske fundamentalister har et fristed. Det billede kan ikke frakendes en vis realitet, selv om det er forvrænget.

I december 1994 invaderer Ruslands væbnede styrker Tjetjenien, idet generalerne tror, det vil blive et spørgsmål om at flytte nogen divisioner ind i Grozny, en skovtur. (Noget generaler ofte tror i begyndelsen af en krig). Det bliver et militært eventyr, der kommer til at koste både russerne og tjetjenerne meget dyrt. Det er en blodig konfrontation med mange dræbte på begge sider. Der er store militære tab på begge sider. Men de fleste døds ofre lider civilbefolkningen og det vil sige både russere og tjetjenerne i Tjetjenien og de nærmest liggende områder. Man kan så nogenlunde sige, at alt normalt samfundsliv har været paralyseret i Republikken i op mod 10 år. Eksempelvis har Tjetjenien ca. 450 skoler. De er alle blevet krigsskadede. Mange er blevet totalt skadede, hvilket vil sige, de står som sværtede ruiner eller ligger som murbrokker. Begge parter i konflikten har begået overgreb på civilbefolkningen. De russiske styrker udfører en lang række specialoperationer med væbnet nedkæmpning af modstand, arbitrære anholdelser, der ofte

fører til at folk forsvinder og andre krænkelse af menneskerettighederne. Et civilsamfund i normal forstand kan ikke fungere i Tjetjenien i den nuværende situation. Valg har ikke været holdt siden 1996 og det er tvivlsomt om de kan afholdes i nær fremtid. En egentlig sultkatastrofe undgås kun takket være en vedvarende international humanitær indsats for de internt fordrevne.

Flygtninge

Der eksisterer ingen nøjagtige redegørelser eller statistikker for, hvordan befolkningen har bevæget sig, endelige pålidelige registreringer af fødsler og dødsfald fra det sidste tiår i Tjetjenien. Men Dansk Flygtningehjælp har gjort et stort stykke arbejde for at registrere flygtninge med henblik på at yde humanitær bistand, og den sidste Sovjetiske Folketælling fra 1989 giver også vigtige oplysninger, som man kan gå ud fra som startoplysninger.

I 1989 boede der ca. 30 % ikke-tjetjenere bosat i Tjetjenien. De fleste af disse havde boet i området i flere eller endog adskillige generationer. Det var russere, ukrainere, armenere, jøder, azerier og mange andre. Disse 30 % er så godt som alle flygtet eller blevet dræbt. Det drejer sig om mindst 200.000 internt fordrevne og disse er som regel flyttet til andre dele af Den Russiske Føderation og er ikke registreret som flygtninge.

I Ingusjetien er der ca. 165.000 flygtninge fra Tjetjenien, Der er også 100.000 interne flygtninge i Tjetjenien, dertil kommer titusinder af flygtninge fra Tjetjenien i Central-Europa, et stort kontingent i Istanbul, i Georgien mv. I alt er der ca. 400.000 tjetjenske flygtninge fra konflikten. Der er også en stor civilbefolkning i Tjetjenien, der lever under eftervirkningerne af to større krige og en vedvarende væbnet konflikt i området. Rusland har i dette områ-

de etableret et sikkerhedssystem, der meget ligner det der fungerede i Sovjettiden.

Den Russiske stat har udnævnt en tjetjensk lokal administration, der gør en halvhjertet indsats på at genoprette samfunksfunktionerne under umulige forhold. Denne administration har næppe den store folkelige opbakning, og består af en meget blanded gruppe. Lærerne og lægerne aftvinger dog respekt i Tjetjenien gennem deres utrættelige arbejde under umulige forhold; dette respekteres meget både af lokalbefolkningen og de internationale organisationer, der prøver at formidle nødhjælp.

En løsning på Tjetjenikonflikten er svær at se. Men kan der tages skridt til en normalisering, ikke i den bedste af alle verdener, men her og nu? Ingen krig varer evigt, og måske er en form for afslutning af krigen (hvilket ikke er det samme som en varig fredsløsning) indenfor rækkevidde.

På en måde bliver det formuleret på mange måder af de jævne civile tjetjenerne:

”Hvis Rusland vil sætte igennem, at vi og Tjetjenien skal være en del af Den Russiske Føderation, så må vi også kræve at vores elementære rettigheder som statsborgere i denne føderation overholdes.”

Med Andre Ord: Det der står på dagsordenen her og nu er at få stoppet de grove, stadigt forekommende overgreb på civilbefolkningen. Og dette kan ikke afvente en løsning af spørgsmålet om selvstændighed.

Man kan måske også spore en stigende interesse i Rusland for at få afsluttet konflikten. Hvis præsident Putin kunne bruge den 2. tjetjenske krig til at blive Præsident i Rusland i 1999 så har han i år 2002 en interesse i at stoppe konflikten og få normaliseret området.

Har humanitære organisationer indflydelse på regeringens politik?

Af Ole Richter

På et sådant spørgsmål vil de fleste menneskeretsorganisationers ledere med et suk svare nej og tilføje: ”Men vi ville ønske, at vi havde det!” Ikke fordi man absolut ønsker at bestemme (den til enhver tid siddende) regerings politik, men fordi man /staten/ folketinget så måske kunne undgå de fejl i lovgivningen på det humanitære område, der rammer så

mange – for ikke at nævne de pinlige episoder som regering og folketing kommer ud i.

Her tænkes især på det for en menneskeretsorganisation så relevante område som menneskerettigheder, særligt de seneste stramninger på familiesammenføringsområdet. For det må da være en fejl i udlændingeloven, når der en regel som forhindrer

dansken at hjemføre sin brud fra udlandet.

Nu begrænser reglen i lovens § 9 stk. 7 naturligvis ikke kun danske mænds muligheder for at hente en kone (eller en partner) i udlandet. Reglen gælder ikke for kommende ægtefæller fra de nordiske lande – det ville vel også være en alvorlig krænkelse af det i skåltaler så berømmede nordiske samarbejde, og ej heller borgere fra andre EU-lande. Men alle, der kommer fra øvrige lande, er omfattet.

Det er ikke sådan, at en dansker ikke må gifte sig med f.eks. en brasilianer, men parret kan ikke uden videre påregne Udlændingestyrelsens velsignelse til at bo i Danmark. Hvis parret skulle få lyst til at bo i udlændingens udenlandske hjemland vil danske myndigheder (endnu) ikke blande sig.

Afgørende for om den siddende regering og folketingets flertal vil acceptere gen- og blodsblanding på dansk jord er om parret har en samlet tilknytning til Danmark på over 50%. Det skal forstås sådan, at den, der bor i Danmark skal have en grundig tilknytning til landet f.eks. ved som dansker at have boet hele eller det meste af sit liv i Danmark, og partneren fra udlandet skal også helst have boet her i nogen tid.

Kravet til partneren kan være ganske svært at opfylde, men han/hun kan f.eks. være en herboende udlænding. Hvis den ene er dansker og den anden fra Bosnien er tilknytningen ikke over 50/50, eller som for vor kronprins' vedkommende: den ene er dansker og den anden tasmaner, så går det heller ikke uanset om den udenlandske ægtefælle har været på turistbesøg i Danmark og måske/måske ikke kender gommens forældre.

Problemet med familiesammenføring i Danmark opstår også, når en dansker i f.eks. FN's eller Udenrigsministeriets tjeneste vender hjem med sin udenlandske ægtefælle. Et ønske om at fortsætte familiens liv i Danmark kan nemt, og af flere grunde i øvrigt, blive forpurret af danske myndigheder.

De regler, der nu er i loven, er et resultat af de stramninger, der blev indført efter ønske/krav fra Dansk Folkeparti, som ønskede at forhindre, at indvandrere og flygtninge fra lavt udviklingslande, læs = Tyrkiet, Pakistan, Mellemøsten etc., hentede sig deres koner og mænd i hjemlandene. Man ønskede ikke, at familiesammenføringen skulle bruges som pumpe for en øget indvandring fra disse lande.

Men nogen i ministerierne, måske sågar embedsmænd i Justitsministeriets lovkontor, henlede de ivrige lovgiveres opmærksomhed på, at love, der

alene sigter på at forhindre personer fra navngivne lavudviklingslande i at få opholdstilladelse i Danmark, krænker flere bestemmelser i Den Europæiske Menneskeretskonvention, FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder og danske traditioner for ligebehandling og velanstændighed.

Derfor har vi nu fået regler for familiesammenføring, som rammer så bredt. Efter loven kan en ung dansk studerende, der rejser på studieophold i USA og forelsker sig i en ung amerikansk pige, ikke få hende med til Danmark, medmindre hun tidligere har været på studieophold i lang tid her. Det samme gælder en spanskstuderende pige fra Københavns Universitet, der møder en lækker, tangodansende argentiner i Buenos Aires.

Og det var jo ikke meningen, må man tro! For hvordan skal vi ellers få de for vor udvikling som nation og folk nødvendige input af kultur, viden og gener? Det er ikke nok at læse sig til det.

Der er dog heldigvis rådet bod på miseren. Foreningen af Danskere gift med Udlændinge har indhentet sikre oplysninger om, at dansk-udenlandske par ved et blot 2-årigt ophold i Sverige, hvad begge parter efter tolerant svensk lov er berettiget til, -danskeren som ja, dansker og udlændingen som gift med en EU-statsborger, og med danskeren med fast arbejde i f.eks. Danmark, ikke alene kan få opholdstilladelse, men endog få svensk statsborgerskab. Derefter behøver de slet ikke at bo i København, men kan trygt og frit bo i Malmø. De kan dog også flytte til Danmark, danskeren som dansker og den sambadansende brasilianerinde nu som svensker.

Europa-, Flygtninge- og Integrationsministeren har for nylig udtalt, at han finder, at det er en omgåelse af reglerne. Vi humanitære organisationer advarede åbent mod reglerens udformning, da de stadig var ideer i regeringens og dens støttepartis udspil, men forgæves. I dag synes vi måske af og til, at regeringen omgår reglerne gennem en meget "passende" fortolkning af udlændingeloven i en række sager.

Vi skal derfor foreslå, at regeringen snarest sætter en ændring af familiesammenføringen på dagsordenen, så den nuværende uholdbare og tragikomiske situation afskaffes i erkendelse af, at kærligheden ikke kan stoppes, og at vi danskere i høj grad har brug for de ofte dygtige udlændinge, der som valgt af en dansk mand eller kvinde søger mod vore bøgelyse øer.

Magtens ret og folkerettens afmagt

Af Jens Elo Rytter

*“DE STÆRKE STATER GØR HVAD DE VIL,
MENS DE SVAGE STATER ACCEPTERER DET,
DE ER NØDT TIL AT ACCEPTERE.”*

(FRA THUKYDID,
DEN PELOPONESISKE KRIG)

Under det nye mantra om terrorbekæmpelse svinger USAs præsident i disse tider taktstokken over resten af verden. Han truer “slyngelstater” som Irak og Somalia med død og ødelæggelse, og bifalder i samme ånd bl.a. Israel og Ruslands brutale nedkæmpning af terrorister og frihedsbevægelser i Palæstina og Tjetjenien. Lad det blot være en parentes i denne forbindelse, at USA selv blev grundlagt på vold i frihedens navn, da kolonierne i slutningen af 1700-tallet rejste sig mod den engelske krone og med held udkæmpede en krig for uafhængighed.

Retorikken fra George Bush kan let efterlade tilhøreren med et indtryk af, at verden på det seneste er blevet mere kynisk. Men det er ikke tilfældet.

Det er blot magtens logik, der (igen) udfoldes på bekostning af folkeretten og dens principper om folkenes selvbestemmelse, interventions- og magt-anvendelsesforbud. Sådan har verden altid set ud. Historien viser med al ønskelig tydelighed, at det i vidt omfang har været magten, som bestemte, ikke retten. De stærke stater har til alle tider intervenseret i svagere stater, når det var i de stærke staters interesse at gøre dette, mens de samtidig med succes har forfægtet deres egen suverænitet. I de gode gamle dage var det magter som Spanien, England og Frankrig, der besejlede verdenshavene, opdagede nye kontinenter og befolkninger og underlagde sig disse. I vore dage er denne rolle overtaget af USA.

Med FN-pagten blev staternes suverænitet og principperne om ikke-intervention og magtanvendelsesforbud fastslået med store bogstaver. Disse principper har sammen med den Kolde Krigs terrorbalance i perioder lagt låg på den frie magtudøvelse og varetagelse af nationale interesser. Men for tiden synes pendulet at svinge tilbage igen med USA i magthaverens rolle. Det skyldes ikke alene, at i dag USA står tilbage som verdens eneste supermagt. Også USAs selvforståelse af sin rolle i verden spiller ind, og denne selvforståelse rækker helt tilbage til landets grundlæggelse. USA - verdens første moderne demokrati - har altid set sig som en stat med en særlig moralsk autoritet, ja forpligtelse.

Når moral og magt forenes, bliver folkeretten en spændetrøje, som man tager på eller af efter behov. Nogle eksempler kan illustrere denne pointe:

§ USA anerkender øjensynlig ikke folkeretten som bindende, hvis USAs nationale interesser står på spil. Og USA har vel at mærke en århundredelang tradition for at forstå sin interessesfære som omfattende det meste af verden. USA følte sig således - som det eneste NATO land - ikke nødsaget til at forsvare NATOs bombekampagne mod Beograd med folkeretlige argumenter. Når det gælder militær intervention er USAs holdning, at en folkeretlig hjemmel - det vil sige et mandat fra FNs Sikkerhedsråd - nok er ønskelig, men ikke nødvendig. Dette illustreres meget fint af en udtalelse, som USAs daværende viceudenrigsminister, Strobe Talbott, fremkom med på NATOs topmøde i Washington i april 1999, hvor man diskuterede NATOs nye rolle efter murens fald: *“Vi vil forsøge at handle i overensstemmelse med andre internationale organisationer, og med respekt for deres retsprincipper og formål. Men NATO-alliancen må forbeholde sig ret og frihed til at handle, når dens medlemmer - i enstemmighed - finder dette nødvendigt.”*

§ USA er - sammen med Det Forenede Kongerige, Frankrig, Kina og Rusland - permanent medlem af FNs Sikkerhedsråd. De permanente medlemmer har vetoet i Rådet. Vetoet blev brugt flittigt under den kolde krig, i alt 279 gange. Det vil måske overraske nogle, at USA har været det land, som oftest brugte vetoet.

§ USA anerkender ikke generelt Den Internationale Domstols (ICJs) kompetence. USA ophørte hermed i forbindelse med Nicaragua-sagen, hvor USA blev dømt for suverænitetskrænkelser. I Nicaragua-sagen viste USA, at man endog er villig til at ignorere en afgørelse fra folkerettens øverste domstol, hvis den går én imod. I 1984 indstævnedes Nicaragua USA for ICJ med påstand om, at USA i årevis havde krænket Nicaraguas suverænitet bl.a. ved at yde militær støtte til den nicaraguanske guerilabevægelse, contraerne, som bekæmpede det sandinistiske styre i Nicaragua og ved minering af Nicaraguanske havne. USA anerkendte på daværende tidspunkt ICJs jurisdiktion, og domstolen derfor havde kompetence i sagen. Men da ICJ i 1986 afsagde dom i sagen og fandt USA skyldig i brud på folkerettens interventions- og magtanvendelsesforbud, var USA forlængst udvandret fra domsforhandlingerne.

§ USAs ønsker - på linje med lande som Irak, Iran, Libyen, Israel og Kina - ikke at tilslutte sig

den permanente Internationale Strafferetsdomstol, som blev vedtaget på FN's konference i Rom i 1998. Domstolen skal retsforfølge personer, som gør sig skyldig i krigsforbrydelser og forbrydelser imod menneskeheden. USA vil imidlertid ikke risikere, at amerikanske statsborgere kan blive retsforfulgt ved et internationalt organ. Af samme grund lægger USA for tiden pres på andre stater for at sikre nogle sær aftaler, som man undgår risikoen for retsforfølgning af amerikanske soldater, som opererer i udlandet.

§ USAs deltager - modsat flertallet af landene på de to amerikanske kontinenter - ikke i den Amerikanske Menneskerettighedskonvention fra 1969 med tilhørende kontrolorganer - den Inter-Amerikanske Menneskerettighedskommission og - Domstol.

Disse eksempler giver naturligvis ikke et helt billede af USAs rolle i verdenssamfundet. Det kun-

ne også siges mange gode ting, f.eks. om landets rolle i Europa under Anden Verdenskrig, den efterfølgende Marshallhjælp osv. osv. Men USA er på godt og ondt en supermagt. En demokratisk en af slagsen heldigvis, men alligevel en supermagt. Og så længe magtens verdensbillede ser ud som nu, skal man næppe forvente, at USA pludselig kaster sig for fødderne af FN-Pagten. Man kan så indvende, at folkeretten på lang sigt også må være til gavn for USA, som den allerede er det for svage stater som Danmark. I forhold til en usikker fremtid ville det derfor både klæde USA og tjene landets interesser at medvirke mere aktivt til etableringen af en virkelig international retsorden. Sådanne forhåbninger må dog nok indtil videre - og i hvert fald i disse hårde terrorbekæmpelsestider - skrinlægges som smuk utopi.

*"I HOPE SOME DAY YOU'LL JOIN US,
AND THE WORLD WILL BE AS ONE"*
(JOHN LENNON, IMAGINE, 1971)

Kirken i Europa

Af Erik Bock og Frank Engelbrecht

Det katastrofale 20. årh. splittede Europa med mure og jerntæppe. Nu er EU i det 21. årh. ved at klynke kontinentet sammen ved at åbne op for lande fra Centraleuropa. Det bliver sværere, end vi her i landet med vores formandskab går og tror. I Østeuropa opstår der under trykket af det statslige apparat en undergrund, der har en struktur, der ikke kommer til at harmonere med den lovydighed vi er vandt til i Vesteuropa. Nok tales der også her meget om korruption, men det er at regne for pebernødder med udsigt til det, vi har i vente, når EU udvider sig mod øst. Alligevel bliver det EU's fornemste opgave at samle dette brogede kludetæppe af nationaliteter og folkestammer til et Europa, som har fælles værdier og mål.

Måske EU ender med at segne, og måske endda knække ryggen under denne byrde. Overskriften over bagsiden på sidste nummer i kirkebladet var: "Vi er, som vi vælger". Hertil kan tilføjes: "Vi bliver, som vi vælger, selvom der måske går 1000 år, før vi bliver europæere. Sikkert er det dog, at vi europæere ender med at blive lede, kede af den politik, som kommer til at præge vejen af hvilken, vi når dette Europa, som er en gammel drøm og vision. Vi har brug for oaser, hvor vi kan hvile undervejs med de politiske skænderier, der følger med denne proces. Højdedrag hvorfra vi kan skue tilbage på den fælles historie, der har gjort os til det, vi er. Asger

Jorn forsøgte i begyndelsen af 60'erne på eget initiativ og med egen pengepung at skabe et kunstnerisk og videnskabeligt samarbejde over grænserne ved at starte en udgivelse af et bogværk, der skulle udkomme med 27 bind: "10.000 års Nordisk Folkekunst". Det skulle begynde med rensdyrjægerne og deres brugskunst og derfra følge sporene, som de stadigvæk lever i vore gamle kirkerum.

Ak, dette værk kunne i vor aktuelle situation have været med til at skabe mere ophøjede samtaleemner, end dagens politik med dens skærmydsler, intriger og korruptionsanklager. Lykkeligvis er der bestræbelser, der prøver at samle sind og hjerter i en fælles begejstring, og som tager afsæt i den kirke, der på godt og ondt har båret den europæiske kultur frem til vor tid. En kirke, der er lige så splittet som Europa, men som dog i den økumeniske bevægelse har et ønske om at samle det splittede.

Blågårdens sogn er med i denne bevægelse hen mod forsoning blandt folkene og kirker. På lokalt plan åbner kirken sine døre for andre kirkesamfund, så som frikirken Hjørnesteinen i Hellig Kors Kirke, den Serbisk Ortodokse Kirke i Blågårds Kirke og andre. På internationalt plan er især Brorsons Kirke med i det økumeniske ungdomsinitiativ BIEN (Baltic Intercultural and Ecumenical Network), i tæt samarbejde med det økumeniske netværk af kirker og kirkeledere TheoBalt (www.theobalt.org). Lige

nu har der været årlig BIEN ungdomsfestival, denne gang på Gotland fra den 29. juli til den 2. august, hvor også ungdomspræsten Per Ramsdal var med sammen med præst Frank Engelbrecht, tidligere vikar ved Hellig Kors Kirke og BIEN generalsekretær. Denne festival forsamlede ca. 200 unge katolikker, ortodokse og protestanter fra alle lande omkring Østersøen, som lærte hinandens traditioner at kende og udviklede visioner for konkret samarbejde og økumenisk fællesskab på tværs af landegrænser. De holdt gudstjenester sammen og de festede. (se også: www.bienweb.org).

Den gode ånd, som blæste blandt de unge på Visby, Gotland skal tages op og føres videre. Ikke mindst i dette år, hvor Danmark har overtaget EU

formandskabet: EU er mere end EURO'en, og Europa er større end EU. Det vidner det økumeniske samarbejde BIEN står for, som eksempel på. Og fra den 28. juli til den 1. august 2003 er der planlagt at holde bien-festivalen i København på Nørrebro. Dette skal tages som anledning til et møde i Hellig Kors Kirke torsdag den 3. oktober. Aftenen begynder kl. 19:00 med vesper i Hellig Kors Kirke. Bagefter fortsætter vi i præstegården. Emnet hedder: "Kirke i Europa". Oplægsholdere er pater Utten Thaler Nibler, Frank Engelbrecht og advokat Laue Traberg Schmidt. Derudover håber vi også at få fat på en delegerede fra den ortodokse kirke. Og så er banen fri for debatten: om Europa, om kirken, om økumenien, deres forhold og vores fremtid.

MØDER I HELLIG KORS KIRKE

Torsdag den 3. oktober kl. 19: Aftensang i kirken. Derefter sognemøde i menighedssalen, indgang Hans Tausensgade 2. "Kirke i Europa" oplæg ved pastor Frank Engelbrecht, pastor Georg Nibler og Laue Traberg Schmidt.
Hellig Kors Kirke, Kapelvej 38, Indre Nørrebro.

Torsdag den 7. november kl. 19: Aftensang i kirken. Derefter foredrag i menighedssalen, indgang Hans Tausensgade 2. Fotograf Poul Pedersen fortæller om sit arbejde med Asger Jorns "10.000 års Nordisk Folkekunst".
Hellig Kors Kirke, Kapelvej 38, Indre Nørrebro.

Udsatte børn og unge i Letland

Af Ib Alken

Langsom straffereform

Den Danske Helsingforskomité har siden 1998 arbejdet med børns og unges forhold i de baltiske republikker. Fra 2000 har vi været hovedkoordinator på et projekt i Letland, som har til formål at forbedre forholdene for varetægtsfængslede i Brasa fængslet for unge lovovertrædere. Projektet støttes økonomisk af Nordisk Ministerråd.

Der er erfaring for, at reformer i Baltikum, især inden for straffelovgivning og fængselsforhold, skal overkomme betydelig modstand, og kun sker med små skridt ad gangen. Forholdene i fængsler og institutioner for unge lovovertrædere i Letland er ofte og med god grund udsat for international kritik. Der er kun få tegn på, at de lovændringer og bevillinger, som er nødvendige forudsætninger for forbedringer, kan føres igennem i den nærmeste fremtid. 2002 er valgår i Letland og i valgkampen vil ingen politiker vise holdning om noget så kontroversielt og potentielt udgiftskrævende som fængselsreform.

Det ser ud til, at der - efter en kort periode hvor der var en vis politisk vilje til at forbedre forholdene, som svarer til de berygtede sovjetiske fængsler og arresthuse - er indtrådt tilbagefald både hos politikere og hos "manden på gaden". Man er

blevet mere restriktiv og mener, at jo mere pinefuld straffen er, des større præventiv virkning opnås. Denne generalpræventive holdning kommer også til udtryk i praksis omkring anvendelse af varetægtsfængsling.

Brasa fængslet

Den kriminelle lavalder er i Letland fastsat til 14 år. Flere hundreder unge lovovertrædere under 18 år afsoner frihedsstraffe, og der sidder til enhver tid mellem 150-200 unge i varetægtsfængslet i Brasa, som venter op til 2 år for at komme for en dommer. Varigheden af en gennemsnits varetægtsfængsling er på ca. 1 år. I den tid sidder de unge i overfyldte 10-mandsale, modtager ingen undervisning, læser gamle kulørte blade og ser amerikanske tv-serier til tidsfordriv og er behandlet værre end indsatte, der afsoner deres straffe. Dommere forklarer domstolens ineffektivitet ved manglende bevillinger og faciliteter, men man savner diskussion om den overdrevne brug af varetægtsfængsling og tilsidesættelse af vigtige processuelle garantier og menneskeretligheder.

Det nordiske projekt har i løbet af 2001 med en bevilling på 342.000 DKK sikret daglig undervisning af de varetægtsfængslede i 6 grundfag, brug

af PC, og sport. Projektet betaler lærere udefra og undervisnings materialer. Arbejdet med de indsatte er projektets primære opgave; men udover at afhjælpe den akutte belastning for de frihedsberøvede unge, er det sekundære mål at søge at påvirke de lettiske ansvarlige i administration og politik. Til det formål gennemførtes i juni 2001 et seminar i Danmark for 15 lettiske fængselsfolk, dommere og anklagere samt ngo-repræsentanter. Seminaret skulle dels give den indbudte gruppe af embedsmænd med tilknytning til fængselsvæsenet en grundig indføring i dansk tankegang og praksis omkring sanktioner og behandling af unge lovovertrædere, og dels bevidstgøre de øvrige deltagere (retsvæsenet, socialmedarbejdere, presse) om behovet for reformer i Letland og om anvendeligheden af danske erfaringer på området, herunder også løsninger, som ikke kræver større bevillinger.

Projektet videreføres og udvides

Den nuværende generaldirektør for fængselsvæsenet i Letland, Vitolds Zahars har to gange som menig fængselsmedarbejder deltaget i Komiteens seminarer om fængselsforhold, ungdomskriminalitet og kriminalpolitik i Danmark. Han lægger vægt på, at flere af hans nærmeste medarbejdere får førstehåndskendskab til danske erfaringer i arbejdet med unge lovovertrædere, sådan at reformarbejdet, som Zahars har igangsat indefra i fængselsadministrationen, vil have bedre mulighed for at videreføres.

I foråret 2002 gav Nordisk Ministerråd den glædelige meddelelse, at man finder projektet så værdifuldt at der vil blive en øget bevilling for perioden 2002-03, som gør det muligt også at åbne projekter i to provins-fængsler hvor der også sidder unge varetægtsfanger.

Helsingforskomitéen og Belarus

Af Ib Alken

Komitéen har længe søgt efter et meningsfuldt projekt om menneskerettigheder i Belarus. I forbindelse med præsidentvalget i september 2001 var medlemmer af komiteen på længere ophold i og uden for Minsk, og der var lejlighed til at få indtryk af mulige indsatsområder og stedlige samarbejdspartnere. På denne baggrund udarbejdedes et projektforslag om retshjælp, fortrinsvis til ubemidlede i landdistrikter og mindre bysamfund. Et sådant projekt vil kunne gennemføres i samarbejde med UNDP, som siden foråret 2001 forsøgsvist og med et beskedent budget har støttet en retshjælp kaldet "Legal Clinics" som udføres af juridiske studerende ved Belarussian State University's juridiske fakultet. Projektets formål skal være at virke til fremme af menneskerettigheder i Belarus, især for de grupper af befolkningen, som har behov for retshjælp, men ikke har råd at betale, og til at sikre, at de får gratis retshjælp. Samtidig at virke for, at de juridiske studerende, som deltager i projektet, får øget erkendelsen for betydningen af menneskerettigheder og de svage samfundsgruppers behov.

Det er hensigten at begynde med at gøre sig bekendt med arbejdsform og nøglepersoner i UNDP-projektet. Herefter udvælges et antal belarussiske trænere som gennemfører et seminar i Danmark, og ved tilbagekomst evaluerer egne lokale

erfaringer, på baggrund af seminarforløbet. Herefter gennemføres et konkret retshjælpsprojekt i Belarus med belarussiske trænere og ydere af retshjælp. Der er tilsagn fra Retshjælpen og Det Danske Advokatsamfund om medvirken til projektets gennemførelse med overførsel af dansk ekspertise om organisation af retshjælp og uddannelse af trænere.

I december 2001 sendtes ansøgning til Udenrigsministeriet (øststøtten) om bevilling til et forprojekt. Som følge af regeringsskiftet er behandling af ansøgninger til bl.a. øststøttemidler sat i bero, indtil en genvurdering af principperne for støtten har fundet sted. Behandling af ansøgninger ventes genoptaget i marts 2002.

Baggrunden for at vælge retshjælp som indsatsområde er, at alt tyder på, at "demokratiet" i Belarus får et langvarigt forløb. Derfor kan hjælp og inspiration udefra til opbygning af et civilsamfund med fordel rettes mod grundlæggende strukturer. Belarus er ikke i øjeblikket nogen retsstat. Men i præsident Lukasjenka's valgplatform indgik løftet om, at det skal landet blive. Med et projekt af den beskrevne art kan vi bistå til at tage præsidenten på ordet.

Desuden vil et projekt på dette område sikkert kunne anvendes med godt resultat i andre mål-lande.

RUNDBORDSKONFERENCE VEDRØRENDE CIVILSAMFUNDETS UDVIKLING I BELARUS.

Med støtte fra Udenrigsministeriets FRESTA budget afholder Den Danske Helsingfors Komité i dagene

16. & 17. september 2002, kl. 09.00 – 16.30

en rundbordskonference vedrørende civilsamfundets udvikling i Belarus.

Formålet med rundbordskonferencen er dels at få afdækket hvorledes en dansk indsats evt. kan give støtte til udviklingen af civilsamfundet i Belarus, dels at identificere mulige partnere blandt NGO'er og andre der arbejder for en styrkelse af det civile samfund, men også aktører i den offentlige sektor som kunne indgå i et sådant partnerskab.

Endelig sigter rundbordskonferencen på muligheden af at etablere cross-border samarbejde mellem aktører i Belarus og de nærliggende lande Polen og Litauen. I denne sammenhæng anses et samarbejde mellem medlemmer af Helsingfors Komiteen i Belarus, Polen og Litauen for nærliggende.

Baggrunden for at afholde en konference om civilsamfundets udvikling i Belarus er de særlige vanskeligheder befolkningen er udsat for. Alle stater der tidligere var medlemmer af Sovjetsamfundet har eller har haft problemer med menneske-retigheder og demokratisk udvikling, men ingen steder synes borgerne udsat for så store vanskeligheder som i Belarus. Præsidenten, Alexandr Loshchenko har nærmest monopoliseret magten i sin egen administration og gør det vanskeligt for organisationer og enkeltpersoner, der arbejder for et frit og åbent civilsamfund.

Til rundbordskonferencen er inviteret medlemmer af Helsingfors Komiteen i nævnte lande. Endvidere deltager fra Belarus repræsentanter fra NGO'er og andre med særlig viden og erfaring vedrørende vilkårene og vanskelighederne for civilsamfundets udvikling i landet. Fra England, Holland, Norge, Sverige og Danmark er inviteret eksperter, der gennem deres arbejde i Belarus har høstet erfaring med vilkårene i landet samt personer med erfaring fra andre Østeuropæiske samfund.

Rundbordskonferencens deltagere skal producere indstillinger og arbejdsprogram og er derfor hovedsageligt et lukket arrangement. Dog vil sessionen tirsdag, den 17.9., formiddag kl. 09.00 til 12.30 have en mere orienterende og informativ karakter. Den vil finde sted i **DUPI's, Dansk Udenrigspolitisk Instituts lokaler, Nytorv 5, 4. sal**. Til dette arrangement er særligt interesserede herunder naturligvis fra Helsingfors Komiteens medlemskreds meget velkomne. De skal forinden henvende sig på Helsingfors Komiteens sekretariat, tlf. 33918110 - Fax 33338022 - E-mail : dk-h-com@mail.tele.dk og tilmelde sig.

Bestyrelse:

Ole Espersen - formand

Gert Battrup

Gitte Lillelund Bech

Hans H. Brydensholt

Anse Leroy

Rådgivende komité:

Alken, Ib

Altschuler, Finn

Barfoed, Niels

Bennedsen, Dorte

Bille, Grete

Christensen, Arne Piel

Czartoryski, Adam

Elmqvist, Bjørn

Estrup, Jørgen

Gelfer-Jørgensen, Mirjam

Gjellerod, Henning

Groth, Niels

Gulmann, Claus

Hvidt, Kristian

Jakobsen, Kepinska M.

Jerichow, Anders

Krag, Helen

Langebæk, Steen

Mottelson, Ben

Nikqi, Riza

Nørgaard, Per

Pedersen, Klaus C.

Petri, Michael

Pundik, Herbert

Rehof, Lars A.

Richter, Ole

Riishøj, Søren

Rubow, Caroline

Severinsen, Hanne

Siesby, Erik

Thaysen Hess, Eigil

Trolle, Eskild

Vasegaard, Gertrud

Weissmann, Vladimir